

Biedrība "Zemes draugi"

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Izpēte par ģenētiski modificētus organismus (ĢMO) nesaturošas dzīvnieku barības ražošanas iespējām un izmaksām

ĒGULDĀMUS TAVĀ NĀKOTNĒ

Projekts

„NVO līdzdalības kapacitātes stiprināšana ĢMO aprites politikas jautājumos un inovatīvā publiskā pakalpojuma „Brīvs no ĢMO” attīstīšanā”

Izpētes pamatojums

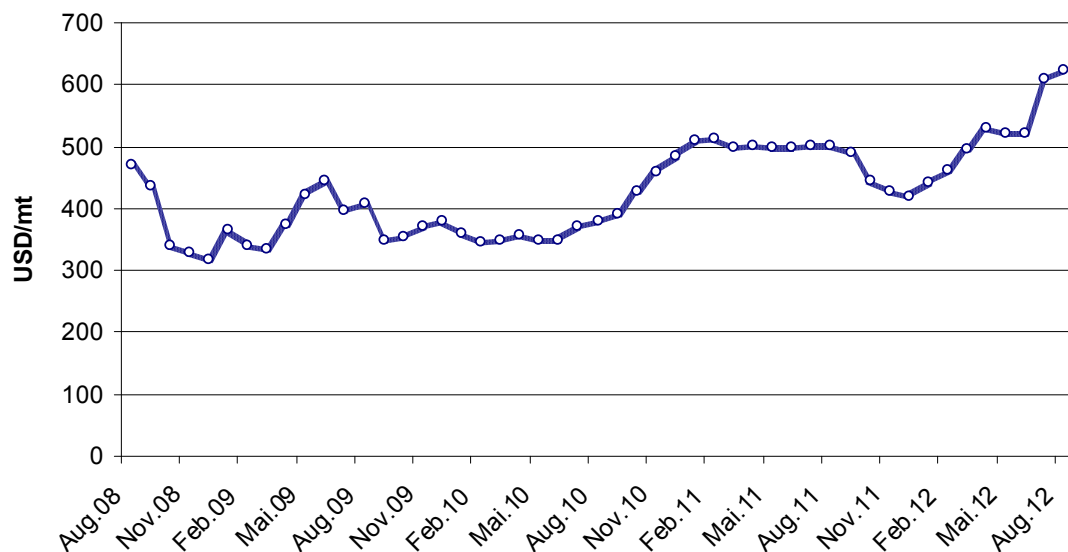
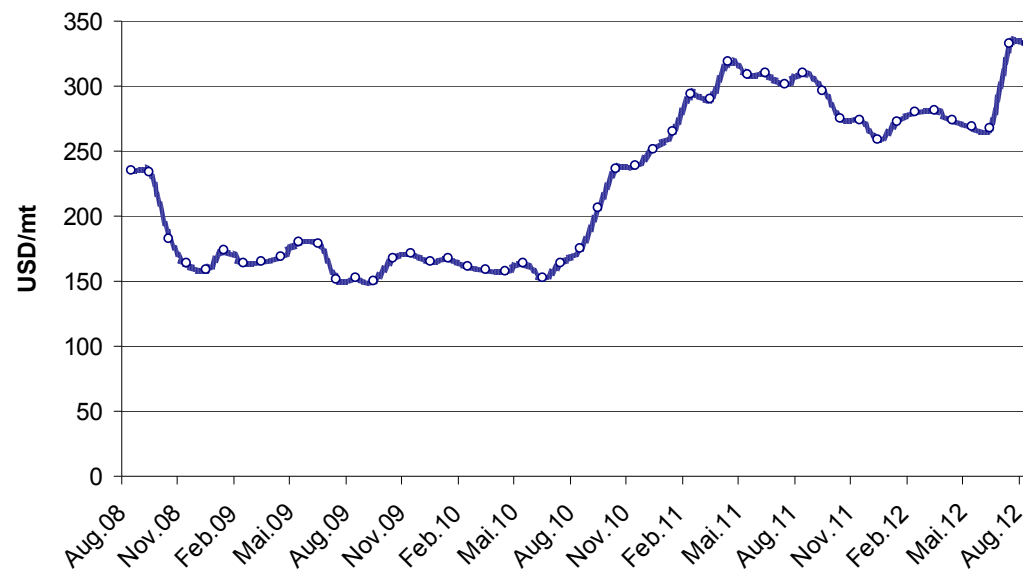
- Zemes Draugi iniciēja šo izpēti ar mērķi noskaidrot, cik pamatoti ir apgalvojumi, ka mūsdienu lauksaimniecībā/Latvijā nav alternatīvu ģenētiski modificētus organismus (ĢMO) saturošai dzīvnieku barībai un ĢMO nesaturošas dzīvnieku barības izmantošana nozīmīgi sadārdzina galaprodukta cenu.
- Latvijā līdz šim nav veikts visaptverošs informācijas apkopojums un izpēte par alternatīvām ĢMO saturošai dzīvnieku barībai – gan attiecībā uz sojas un kukurūzas iepirkumiem, gan potenciālajām pašapgādes sistēmām.
- Mēs ceram, ka šī izpēte un tās rezultāti rosinās turpmākas diskusijas par lauksaimniecības attīstības perspektīvu Latvijā kontekstā ar Eiropas Kopīgās lauksaimniecības politikas reformu un par ĢMO-brīvu dzīvnieku izcelsmes produktu izvēles nodrošināšanu.

Faktiskā situācija apjomi un cenas

- Sojas pupas un kukurūzu pasaulē visvairāk audzē ASV, Brazīlijā un Argentīnā.
- 2011. gadā pasaulē tika saražoti 277 miljoni tonnu sojas pupu
- 2010. gadā pasaulē tika saražoti 840 miljoni tonnu kukurūzas graudu
- Kukurūzas tirgus cenas pēdējo trīs gadu laikā palielinājušās no 235 USD/mt (2008/08) līdz 332 USD/mt (2012/08). Sojas pupu tirgus cenas pieaugušās attiecīgi no 471 USD/mt (2008/08) līdz 623 USD/mt (2012/08).

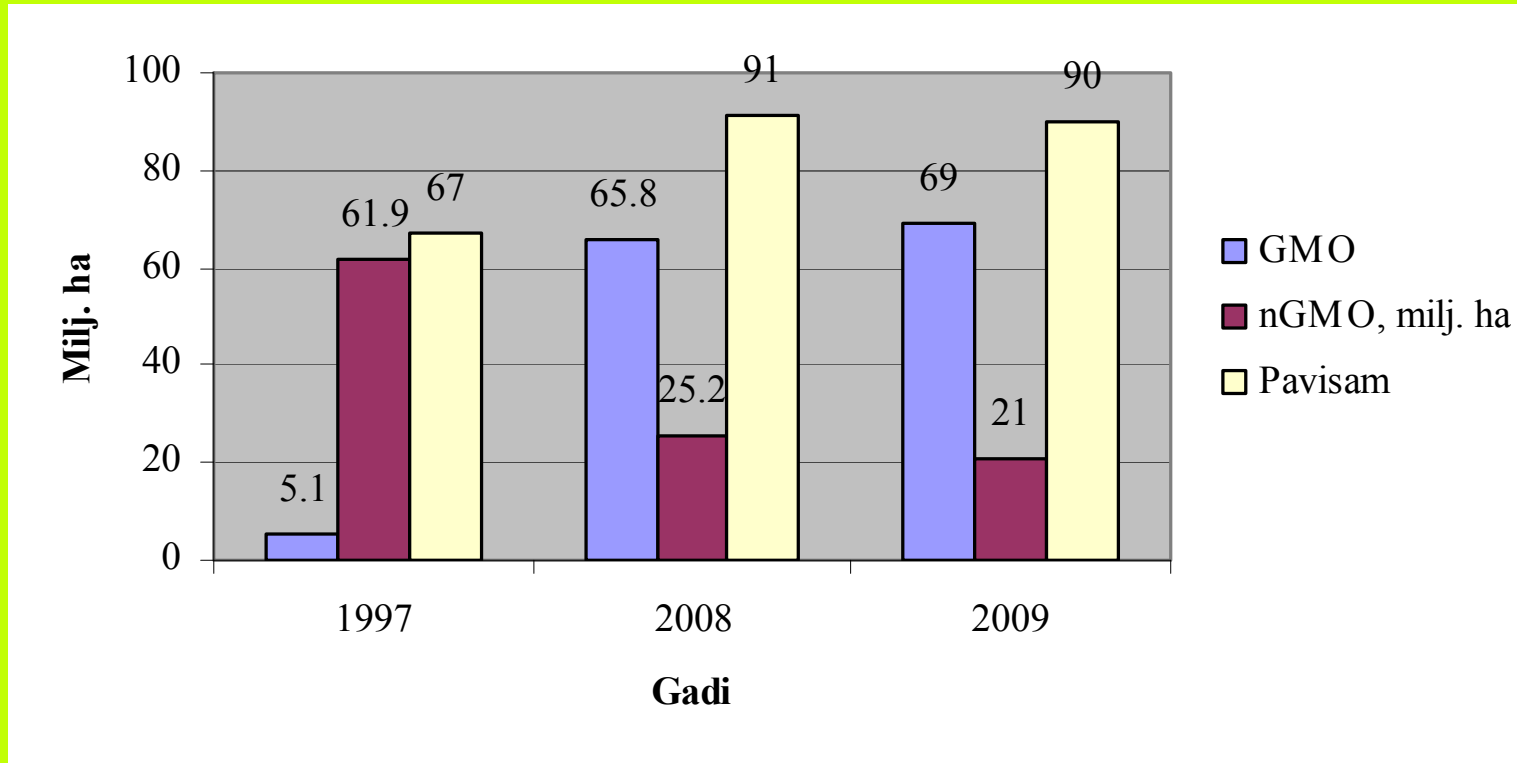
Cenu dinamika

Sojas cena

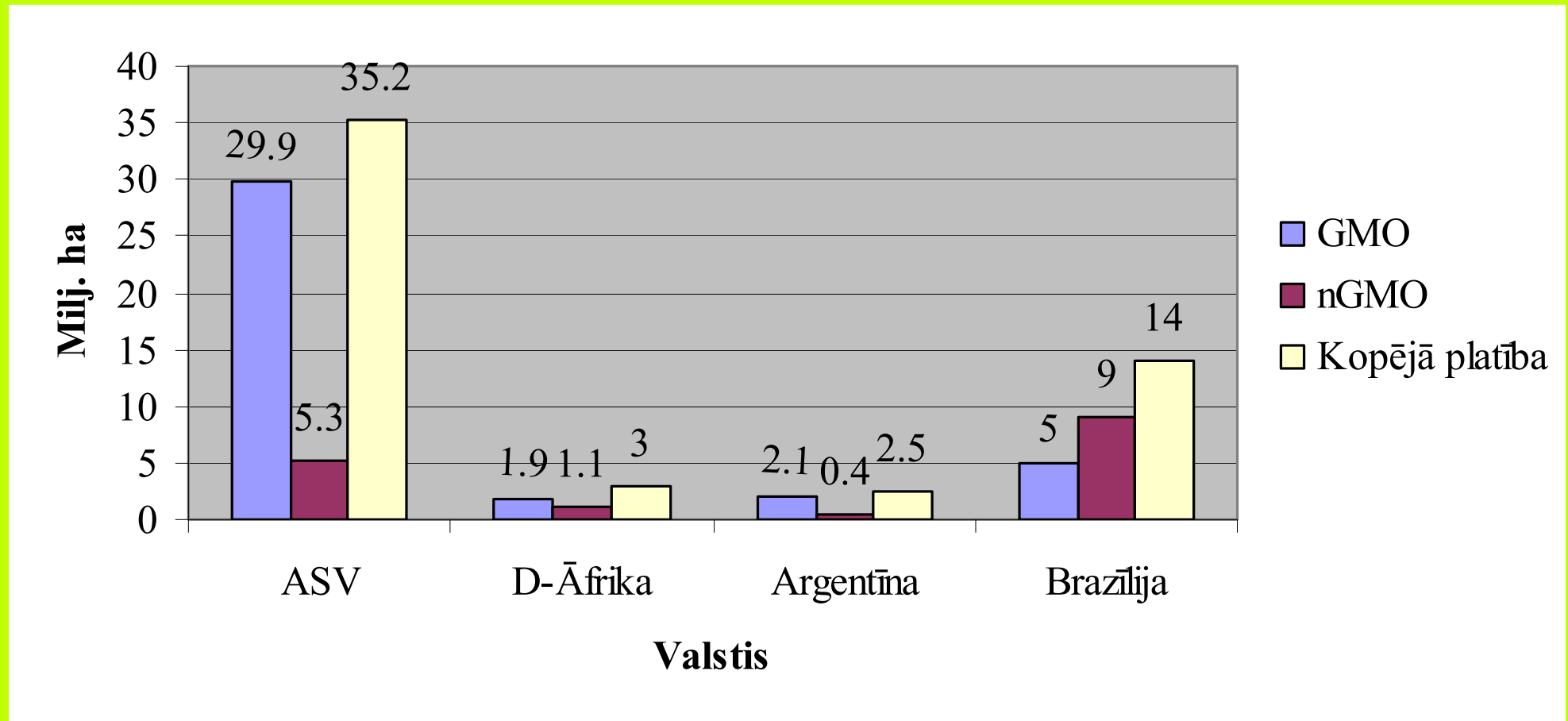
Kukurūzas cena

ĢMO nesaturošās sojas īpatsvars

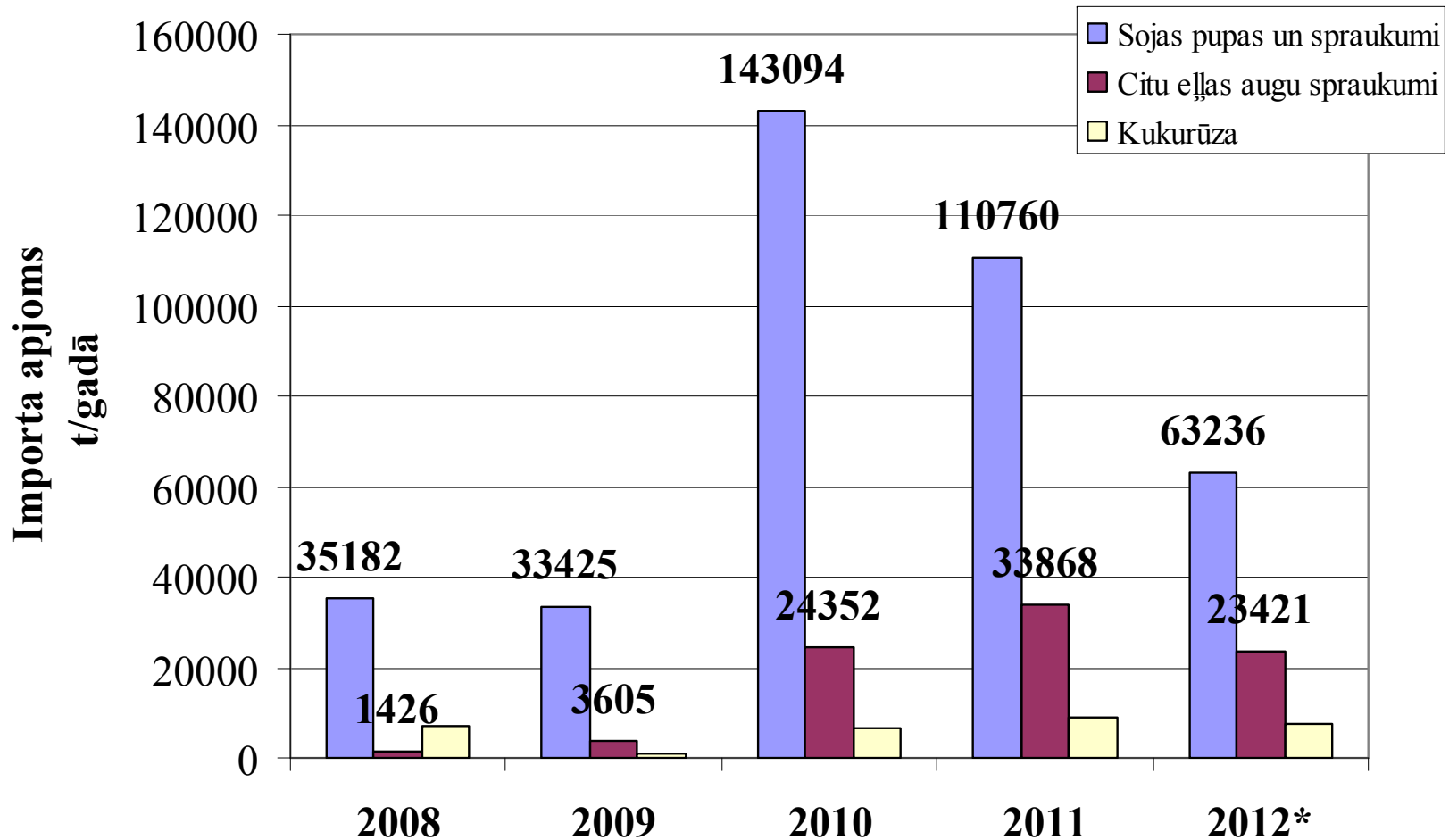

ĢMO nesaturošā soja aug aptuveni ceturtdaļā, bet kukurūza attiecīgi trešdaļā no kopējām sojas un kukurūzas platībām pasaulē.

ĢMO nesaturošās kukurūzas īpatsvars

Importa apjomi Latvijā

Nemodificētās sojas/kukurūzas pieejamība un cenas

- ĢMO nesaturošās sojas un kukurūzas cenas Latvijā nav publiski pieejamas, līdz ar to pieņemtas kā cenas uz vietas attiecīgi Eiropā (sojai 490 USD par tonnu) un Itālijā (kukurūzai EUR 650 par tonnu) bez transporta un nodokļiem. Publiskā tirgus informācija gan liecina, ka Ķīnā esot pieejama arī nemodificētā kukurūza par aptuveni USD 200³ par tonnu, bet tas šķiet visai neticami, līdz ar to pētījumā šī cena nav izmantota.
- Pēdējo gadu laikā bija vērojams gan sojas, gan kukurūzas importa palielinājums. Tas bija izskaidrojams ar piena iepirkuma cenas palielināšanos Latvijā, tomēr jau 2012. gadā par sojas aizstājēju lopbarībā augstās sojas cenas dēļ tiek izmantoti salīdzinoši lētākie saulespuķu spraukumi.
- No Ukrainas pie zināmiem nosacījumiem (sertificēts sēklas materiāls, sējas un novākšanas kontrole, atbilstošs pieprasījums ES valstīs) iespējams importēt nemodificētās sojas pupas un kukurūzu.

Alternatīvas?

- pērkam citās zemēs audzētas nemodificētas lopbarības sastāvdaļas par cenu, kāda tiek noteikta biržās
- audzējam paši un iepērkam tikai to, ko nav iespējams saražot
- sadarbojamies ar vietējiem graudaudzētājiem, vienojamies par apjomiem un cenām, atbalstot vietējos ražotājus un nodrošinot graudaudzētājiem iespēju uzlabot augu maiņu saimniecībās

Foto: Andreāšs Gursky "Rhine"

ĒGULDĪMUS TAVĀ NĀKOTNĒ

Projekts

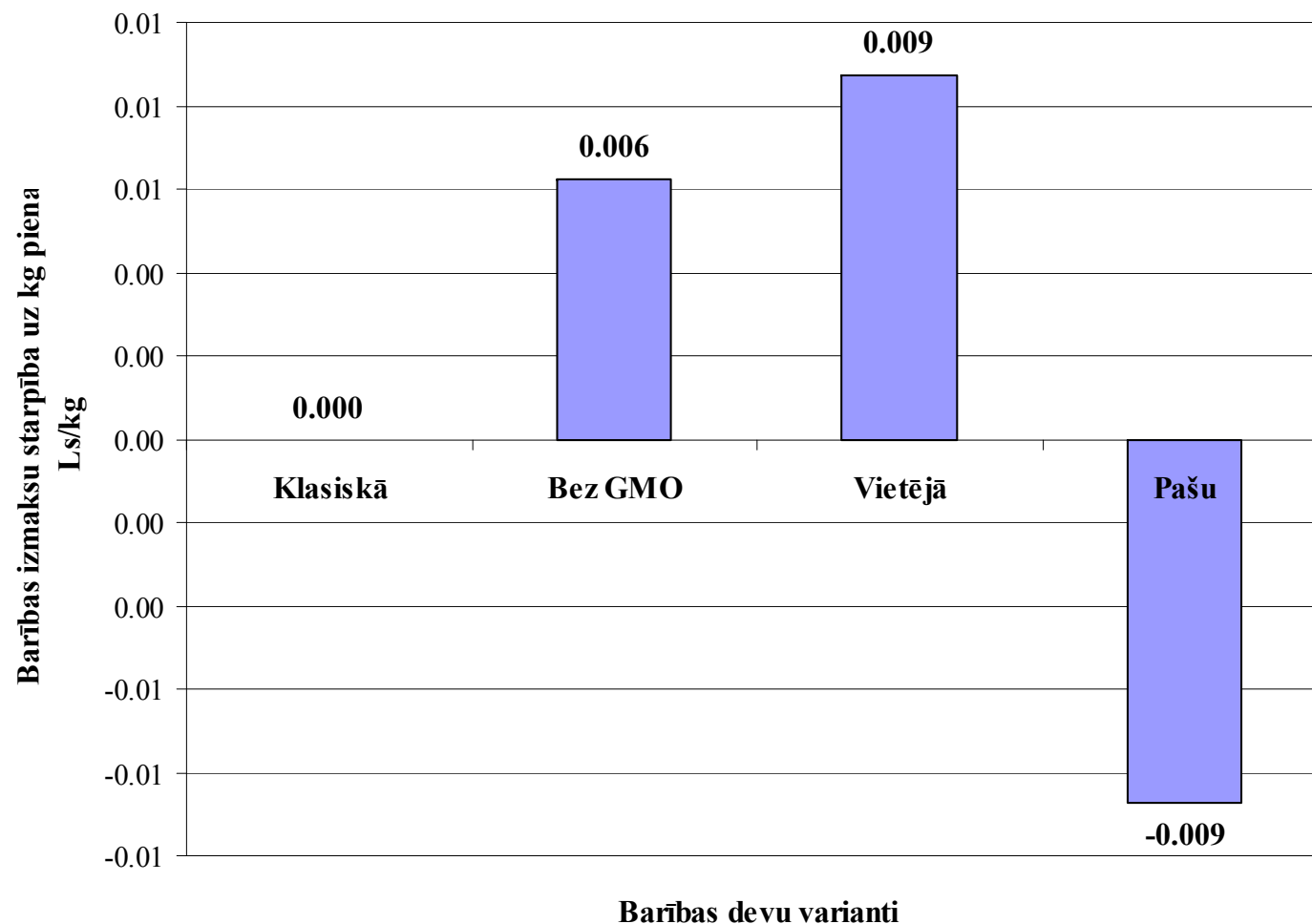
„NVO līdzdalības kapacitātes stiprināšana ĢMO aprites politikas jautājumos un inovatīvā publiskā pakalpojuma „Brīvs no ĢMO” attīstīšanā”

Pētījuma attīstība

- Iesākumā bija plāns vien apzināt potenciālo nemodificēto sastāvdaļu pieejamību Latvijā
- Turpinot attīstīt šo domu, radās ideja veikt arī aprēķinus
- Četri barošanas veidi: piena govīs; nobarojamās cūkas; broileri un dējējvistas
- Četri barības sastāvi: klasiskais ar ĢMO; klasiskais bez ĢMO; vietējais; pašu
- Interesanti rezultāti

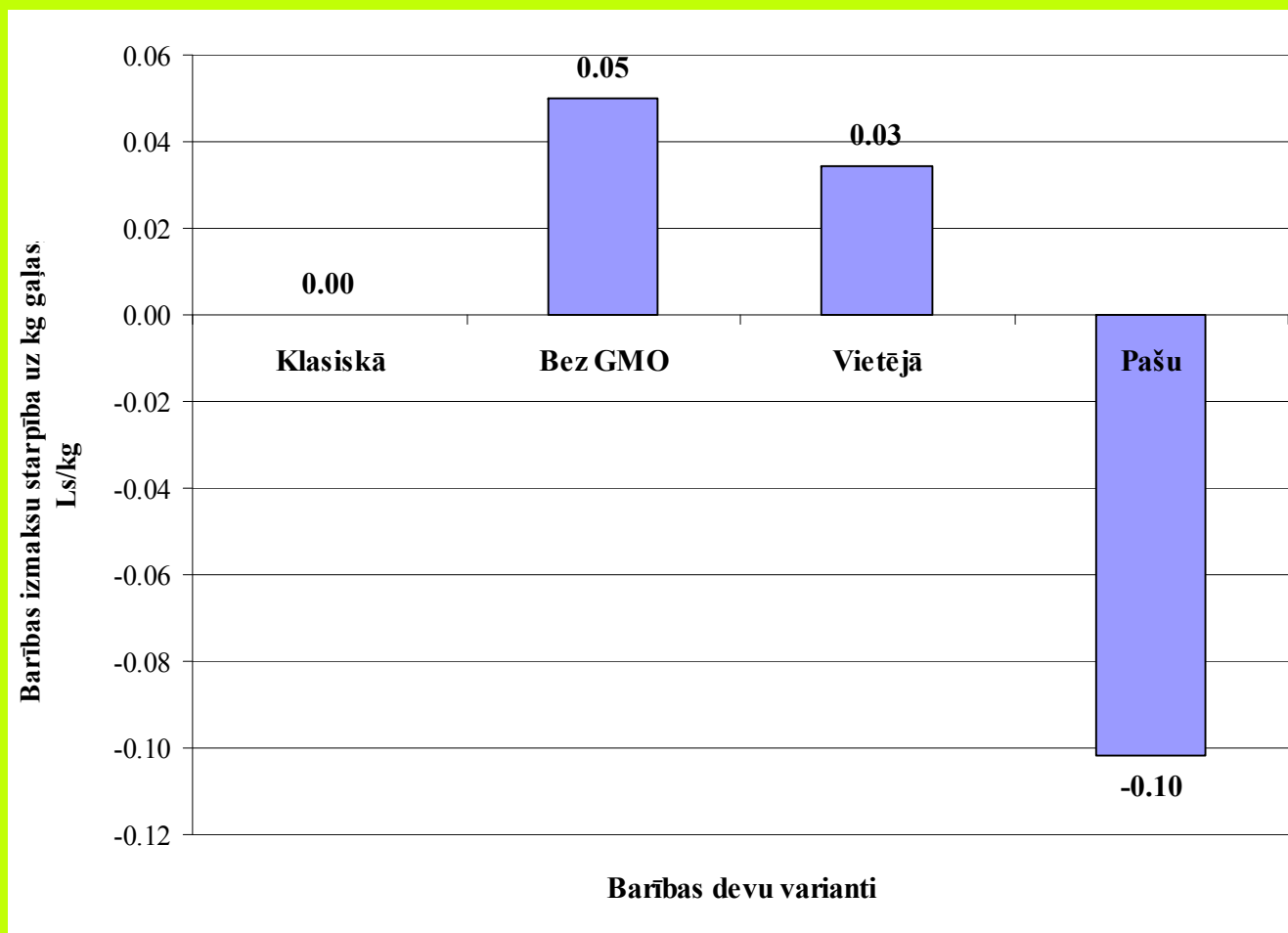
Rezultāti (piena ražošanas)

- Barība bez ĢMO saturošām sastāvdaļām ir tikai par nepilnu santīmu (0,6 s/l) dārgāka nekā izmantojot klasisko barības devu, tas pats attiecas arī uz gadījumu, ja izmanto pirktas Latvijā ražotas barības devas sastāvdaļas (0,9 s/l).
- Lētāku pienu iespējams saražot barības devā izmantojot pašu saimniecībā audzētas lopbarības pupas – barības devas izmaksa 2,19 Ls/dienā. Savukārt, ja pupas jāpērk, tad barības deva ir relatīvi visdārgākā – 2,75 Ls/dienā.
- Izmantojot pašražotos barības līdzekļus, barības deva ir par 0,26 Ls lētāka nekā izmantojot klasisko ēdināšanas metodi, bet rēķinot uz vienu saražoto piena kilogramu, izmantojot pašražoto barību, piens ir par nepilnu santīmu (0,9 s/l) lētāks.

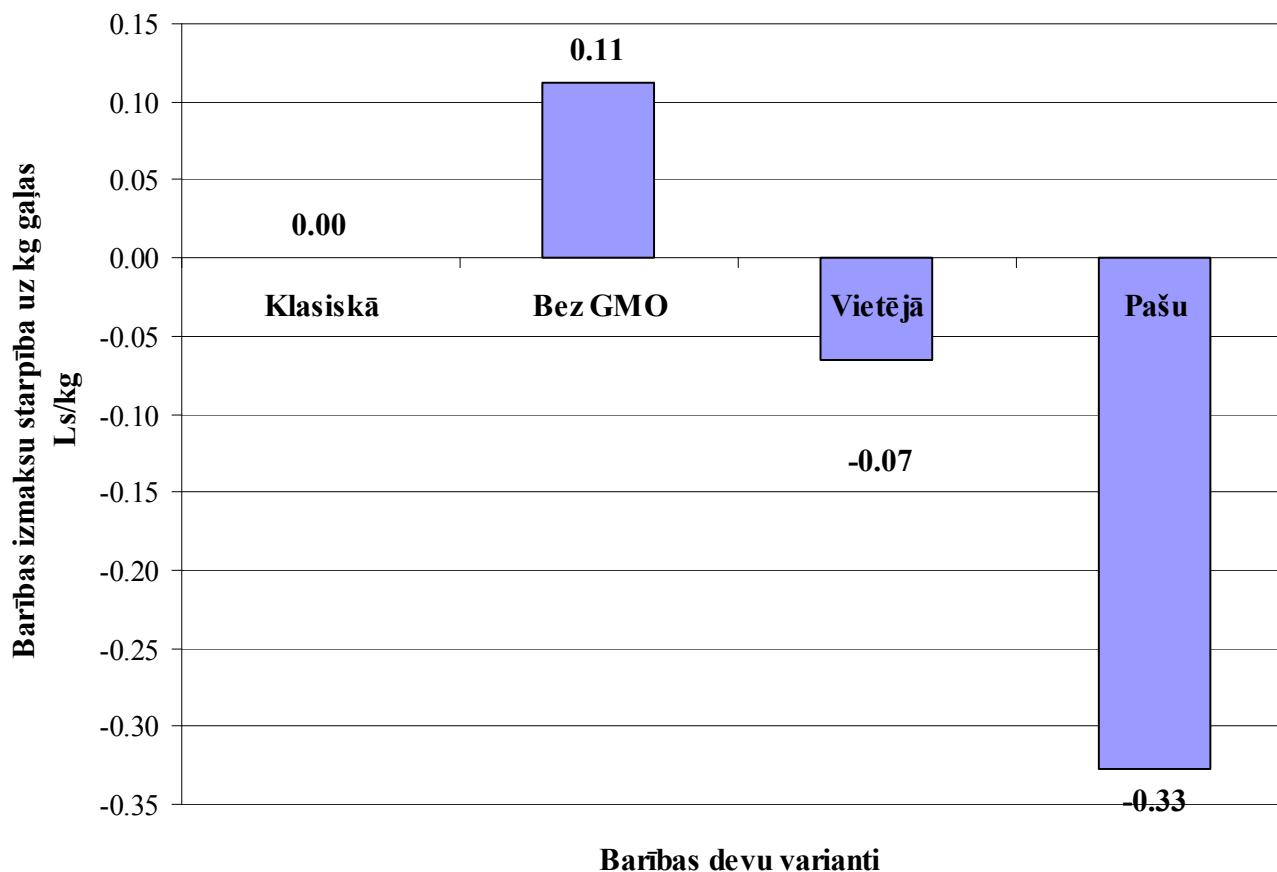
Rezultāti (cūkgaļas ražošana)

- Izēdinot ĢMO nesaturošo soju un kukurūzu saimniecība uz vienu cūkgaļas dzīvsvara kilogramu zaudē 0,05 Ls.
- Izbarojot barības devu bez ĢMO saturošām sastāvdaļām tās aizstājot ar pirktiem vietējiem barības līdzekļiem, cūkgaļas kilograma sadārdzinājums ir tikai par 0,03 Ls.
- Barības deva ar saimniecībā saražotajiem barības līdzekļiem dod 0,10 Ls ietaupījumu uz katru saražotās cūkgaļas kilogramu.

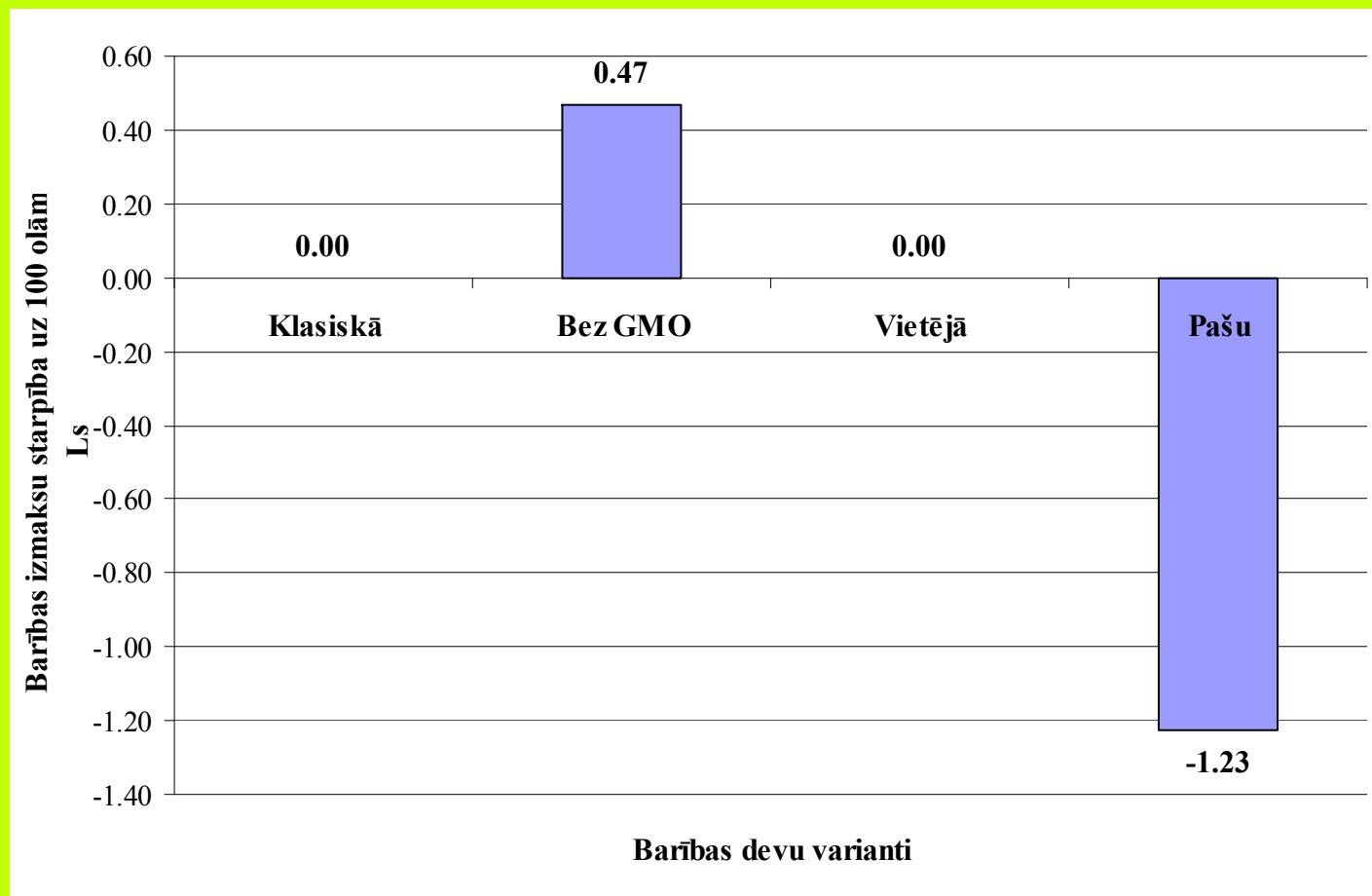
Rezultāti (vistas gaļas ražošana)

- Izēdinot ĢMO nesaturošo soju un kukurūzu, saimniecība uz katru vistas dzīvsvāra kilogramu zaudē 0,11 Ls.
- Izbarojot barības devu bez ĢMO saturošiem barības līdzekļiem, tos aizstājot ar pirkām vietējām sastāvdaļām, viena vistas dzīvmasas kilograma saražošanas izmaksas par 0,07 Ls mazāk.
- Barības deva ar saimniecībā saražotajiem barības līdzekļiem dod 0,33 Ls ietaupījumu uz katru saražotās vistas gaļas kilogramu.

Rezultāti (vistu olu ražošana)

- Izēdinot ĢMO nesaturošo soju un kukurūzu, saimniecība uz katrām 100 saražotajām olām zaudē 0,47 Ls.
- Izbarojot barības devu bez ĢMO saturošiem barības līdzekļiem, tos aizstājot ar pirktām vietējām sastāvdaļām, 100 vistu olu saražošanas barības izmaksas ir praktiski analogas ar variantu, kad izbaro pirktu ĢMO saturošo lopbarību.
- Ja barības devā izmanto saimniecībā saražoto barību, katras 100 olas iespējams saražot ar 1,23 Ls lielu ietaupījumu.

Secinājumi

- Izbarojot dzīvniekiem un putniem importēto ĢMO saturošo soju un kukurūzu, nevienā no variantiem lopbarība nav izrādījusies lētāka par pašu ražoto.
- Iepērkot ĢMO nesaturošu soju un kukurūzu lopbarība sadārdzinās par 8...13%.
- Ar Latvijā audzētu lopbarību var pilnībā aizstāt šobrīd tirgū esošo importa ĢMO soju un kukurūzu. Cūkgaļas un piena ražošanas gadījumā produkcijas sadārdzinājums ir niecīgs, bet vistas gaļas ražošanas gadījumā tas pat ir ekonomiski izdevīgi. Salīdzinājumā ar iepirkto ĢMO saturošu lopbarību, šinī gadījumā barības izmaksas ir praktiski analogas, tomēr tādā veidā saimniecības papildus atbalstītu vietējos ražotājus.
- **Lopbarību ar pašražotām sastāvdaļām izbarot visizdevīgāk visos gadījumos. Papildus tam, ka šādā veidā saimniecība gandrīz nemaz nav atkarīga no tirgus cenu svārstībām lopbarībai, tādā veidā iespējams samazināt ražošanas izmaksas, uzlabot augu barības vielu bilanci saimniecībā, kā arī uzlabot augsnes izmantošanas ilgtspējību.**

Vienmēr ir gan tumši mākoņi, gan arī saules stari...

Ko vēlamies ieraudzīt tieši mēs?

Pateicībā par Jūsu laiku un domām,

Jānis Kažotnieks

LLKC Lopkopības nodaļas vadītājs

mob.: 26660676

e-pasts: janis.kazotnieks@llkc.lv

